

NYT FRA

NÆSTVED MUSEUM

86 • oktober 2015

Næstved Museumsforening

v/ Ole Madsen

Forårssæsonen i Museumsforeningen sluttede med en meget velbesøgt udflugt, dels til Borgring ved Køge og dels til det genetablerede Køge Museum. Efterårs-sæsonen er (næsten) begyndt på tilsvarende vis, nemlig med en udflugt til Danmarks Borgcenter i Vordingborg, hvor vi fik en spændende rundvisning på borgterrænet med museumsinspektør Dorte Wille-Jørgensen. derefter blev vi "sluppet løs" med hver sin iPad i udstillingen og på terrænet. Der er kommet mange positive tilbagemeldinger fra deltagerne.

Oplysning om efterårets øvrige arrangementer er sendt til medlemmerne ved brev eller mail i begyndelsen af september. Jeg kan oplyse, at vi endvidere arbejder på at få fastlagt et fyraftensmøde i Helligåndshuset, hvor kulturarschef Kristoffer Buck Pedersen vil fortælle om den nyåbnede udstilling: Oldtid uden grænser.

De medlemmer, der har en mailadresse vil få tilsendt en mail om de kommende arrangementer, medens alle opfordres til at få oplysning om kommende arrangementer på Museumsforeningens hjemmeside www.naestved-museumsforening.dk. Jeg kan oplyse, at fyraftensmødet om Kähler Design afholdes i kunstforeningens lokaler Sct. Peders Kirkeplads 14, Næstved den

29. oktober kl. 16.30-18.00. Foredraget med museumsdirektør Jens Ulriksen om anløbspladsen ved Vester Egesborg afholdes i Sct. Peders Sognegård, Sct. Peders Kirkeplads 5, Næstved. Det bemærkes, at deltagelse i foreningens arrangementer er gratis for medlemmerne, medmindre der konkret oplyses andet.

Jeg kan også opfordre medlemmerne til at følge begivenhederne på Næstved Museum på museets hjemmeside www.naestved-museum.dk eller museets profil på Facebook.

Næstved Museumsforening

Bestyrelsen 2015

Telefon og mail

Navn	Tlf.	Mail
Ole Madsen (formand)	55 73 67 09	om@advokatom.dk
Ole Kjærulff (næstformand)	55 72 01 32	okj@okt.dk
Nanna Kastrup Jeppesen (kasserer)	29 89 55 96	nannakastrup@gmail.com
Lillian Kristensen	26 78 04 18	lillian_jens@stofanet.dk
Birgit Petersen Børsting	55 73 90 85	bpb@c.dk
Sekretær: Mette Bruun	29 91 94 77	mbr@museerne.dk

Næstved Museumsforening
Ringstedgade 4s
4700 Næstved

Kählerkeramik og oldtidens Danmark – nye udstillinger i efteråret 2015

v/ Afdelingsleder Mette Bruun

Siden sidste Nyt fra Næstved Museum er museets samlinger blevet formidlet i form af to aktuelle særudstillinger og arrangementerne i tilknytning til dem.

I udstillingen "10 designere på 300 dage" er det museets unikke samlinger af glas fra Holmegaard Glasværk og keramik fra Käblers keramiske værksted, der er grundlaget for udstillingen.

Fra maj til og med september er der blevet vist Holmegaardglas af Jacob E. Bang, Anja Kjær, Per Lütken, Peter Svarrer og Sidse Werner. Glasdesignerne Anja Kjær og Peter Svarrer, der begge var fast tilknyttet Holmegaard Glasværk i 1980'erne og 1990'erne, deltog i de velbesøgte "Mød designeren"-arrangementer, der blev afholdt sideløbende med udstillingen af deres glas. Museets gæster fik dermed lejlighed til at møde mennesket bag de udstillede genstande og hørte dem fortælle om Holmegaards unikke arbejdsmiljø, tekniske finesser i glasfremstillingen og udviklingen af glas fra ide til færdigt produkt.

Nu tager vi så fat på at præsentere kunsthåndværkere fra Käblers keramiske værksted. Genstandene er for størstepartens vedkommende deponeret på museet af Næstved Kommune, der købte Kähler i 1974, inden bran-

NÆM 1973,003 Svend Hammershøi

det blev solgt til den nuværende ejer Franz Longhi. Derudover har museet både modtaget og købt Kählerkeramik gennem næsten 100 år. Museets samling af keramik fra Kähler rummer både brugs- og prydenstande fra mere end 150 års produktion og er på omkring 7000 keramiske genstande.

De fem kunsthåndværkere, vi har valgt at præsentere fra Kähler, repræsenterer forskellige epoker i Käblers produktion, men de repræsenterer også forskellige typer medarbejdere på virksomheden. Fra de verdensberømte kunstnere til den mere anonyme malerdame.

Vi lægger ud i oktober med Svend Hammershøi, som kom til Käblers Keramiske Værksted i 1893 og fortsatte med at arbejde for fabrikken til sin død i 1948. I forbindelse med udstillingen har Kähler udlånt den store krukke fra 1928, som er inspirationskilden til deres aktuelle keramiske serie "Hammershøi". Krukken kan ses i Boderne i hele oktober måned.

I november sætter vi lys på Signe Steffensen, der var malerdame for Kähler fra 1907 til 1934. Käblers keramiske arbejder blev nemlig ikke altid dekoreret af de store designere selv men ofte af damerne på malerstuen.

Med støtte fra Næstved Museums Gavefond har museet netop erhvervet to smukke skønvirkevaser signerede af Signe Steffensen, som man kan glæde sig til at se i udstillingen.

I december vises Jens Thirlund, som i en lang årrække var virksomhedens kunstneriske leder. Han var en eminent maler, som udover mindre brugsgenstande og krus også dekorerede kakkeltborde og kakkeltovne. Derudover er han kendt for at have udviklet mange af de fantastiske glasurer, som er et af de områder, som Kähler baserede sit fornemme renommé på. Den sort-grå dobbeltglasur, som Svend Hammershøi brillerede med, var for eksempel udviklet af Jens Thirlund.

I januar er det Nils Kähler, der var fjerde generation i ledelsen fra Kähler-famili-

en, der vises. Han bevægede sig over i en produktion af stentøj, et mere rustikt formsprog, hvor fokus var på leret som materiale.

Endelig præsenterer vi i februar kunsthåndværkeren bag de krus, der etablerede Käblers renommé i udlandet, nemlig Karl Hansen Reistrup. Hans lustreglaserede krus var medvirkende til, at Käblers keramiske værksted blev et internationalt varemærke, der deltog i verdensudstillingerne fra 1880'erne og langt op i 1900-tallet.

Der bliver i forbindelse med udstillingerne afholdt to åbne arrangementer. Käblers administrerende direktør Jesper Holst Schmidt fører historien om

Jens Thirlund

Kähler op til i dag med et foredrag om Kählers nutidige brandings succes og tilknytning til Næstved. Foredraget hedder "Kähler Design - om at genopfinde sig selv som virksomhed og brand" og finder sted d. 29. oktober. I forbindelse med udstillingen af Karl Hansen Reistrup vil seniorforsker ved Designmuseum Danmark, Mirjam Gelfer-Jørgensen, holde et foredrag om kunsthåndværk og design i perioden omkring år 1900.

Oldtid uden grænser

Fra 10. oktober åbner en ny udstilling i Helligåndshuset. I løbet af de senere år er der blevet udgravet en hel del genstande, der peger på, at Danmark i oldtiden har haft større kontakt til omverdenen, end man hidtil har været klar over. Danmark som nation var endnu ikke etableret i oldtiden, og vi har derfor valgt at kalde den nye udstilling for "Oldtid uden grænser". Blandt de udstillede genstande er "araberen fra Røstoft", resterne af et jernalderskelet, der ved undersøgelse af mitokondrielt DNA kan påvises at stamme fra Arabien. Også Orupskattens over 100 romerske sølvmønter, der blev fundet i 2004, er med på udstillingen "Oldtid uden grænser". Andre udstillede genstande er keramik, perler og pilespidser, der alle er fundet på Sydsjælland, men som oprindeligt stammer fra fjernere egne.

Med denne udstilling kan vi ikke alene fremvise nogle af museets exceptionelle fund, men også formidle nogle af de nyeste naturvidenskabelige analysemetoder såsom strontium isotop analyse og DNA-analyse. Analysemetoder, der indgår i de undersøgelser,

som Museum Sydøstdanmarks arkæologer sætter i gang, når nye genstande dukker frem af den sydsjællandske muld. I løbet af udstillingsperioden vil der være lejlighed til at møde museets arkæologer, som vil vise rundt i udstillingen ved en række fyraftensarrangementer. Udstillingen vises i Helligåndshuset frem til d. 31. marts 2016.

Med udstillingerne "10 designere på 300 dage" og "Oldtid uden grænser" er der virkelig noget for alle, der interesserer sig for Næstvedegnens historie. Fra spændende arkæologiske fund på Sydsjælland til mageløst kunsthåndværk fra Næstveds største industrielle succeser.

Nyt fra Glasregistreringen

v/ Susanne Outzen

I Holmegaard Glasværks Prøvesamling er der en lille gruppe af glas på ca. 1000 stk., som går under navnet 'studiesamlingen'. Alle glas i studiesamlingen er nummereret og registreret på kartotekskort. Studiesamlingen indeholder nogenlunde de samme typer glas som prøvesamlingen. Den store forskel er stort set blot den, at glassene i studiesamlingen er testamentariske gaver, foræringer eller køb og ind imellem også glas, der er byttet til studiesamlingen. Indsamlingen er sket i perioden 1954-2008. Kun få glas er ældre end 1825. Glassene stammer fra bl.a. Holmegaard, Fyens og Kastrup glasværker. Det er hovedsageligt katalogvarer samt enkelte eksempler på fusk. Der er lampeglas, vinglas, flasker, vaser m.v. Det er i studiesamlingen, vi har de mest sjældne glas.

I studiesamlingen er en særlig gave bestående af knap 70 glas, som er blevet foræret til glasværket af Rita Behr og hendes kusine Ester Esther Rarhlev. Alle glassene stammer fra familien Behr. Rita Behr var datter af forhenværende malermester Gustav Behr ved Fyens Glasværk. Han var ansat i årene ca. 1900-1925 og arbejdede bl.a. for maleren Brendekilde, der i begyndelsen af 1900-årene stod for decorationen af en hel del af Fyens Glasværks glas. Gustav Behr kom til Odense fra Blottendorf i Bøhmen, hvor han havde en fabrik for de-

coration af glas. Gustav Behr bragte en hel del glas med sig, da han flyttede til Odense. Her iblandt vaser og lamper, dels malede dels ætset i en teknik, som især den franske kunstner Emilie Gallé gjorde berømt i årene omkring år 1900. I gaven var også en del vaser med decorationer af Brendekilde. En enkelt af disse lamper er så speciel, at den lige nu er udlånt til Odense Bys museer, hvor den kan ses i deres store udstilling om Fyn, som kan ses året ud.

Museumshaven

v/ Susanne Nabe-Nielsen

Næstved museumsforenings havegruppe passer Museumshaven, der ligger i Ringstedgade 4, ved siden af Helvigånds huset og foran kustodeboligen. Haven er en lille grøn oase i bymidten med skyggefulde træer, små græsplæner og havebassin samt borde og bænke, hvor borgere og museumsgæster kan nyde freden og evt. spise medbragt mad.

I haven gror krydderurter, lægeurter, nytteplanter, pryddplanter med mere og det er havegruppens opgave at holde haven pæn uden uønskede vækster. Græsset og gruset ordner museets gartner.

Arbejdssæsonen er fra april til og med september og vi mødes i haven den 2. onsdag i hver måned første gang den 13/4-16 kl.10 i kustodeboligen. Yderligere arbejdsdage aftales ved behov. Medbring havehandsker og rosensaks.

Har du lyst til at være med til hyggeligt samvær og let havearbejde kontakt da venligst

Susanne Nabe-Nielsen
s.nabe-nielsen@stofanet.dk
telefon 55739259

Foto: Susanne Nabe-Nielsen

Feltskole i Holmegård Mose

v/ Kristoffer B. Pedersen

Lige nord for Fensmark ligger et af landets smukkeste naturområder, Holmegård Mose. Indtil for få tusinde år siden var det en stor aflang sø på omkring 8 gange 3 kilometer, der gemte sig trygt mellem de høje bakker. Her var der i jægerstenalderen optimale livsbetingelser for dyr og mennesker, det kan vi bl.a. se på de mange bopladser fra denne periode, der er blevet fundet og undersøgt gennem tiderne.

Efterhånden som søen voksede til dannede mosen et beskyttende lag over de oldsager og andre efterladenskaber, således at de blev beskyttede for eftertiden.

Tørven i mosen blev senere en efterspurgt energikilde. I mosen er der spor efter tørvegravning fra oldtiden og middelalderen. Og da Holmegård Glasværk blev åbnet i første halvdel af 1800-tallet, var det netop nærheden af fyringsmateriale til glasovnene der bestemte, hvor værket skulle ligge.

Fra omkring år 1900 begyndte man at finde spor efter stenalderbopladser i den tørv, der blev gravet op. Bopladsernes bevaring var af hidtil uset kvalitet, og i dag regnes stenalderbopladserne omkring Holmegård Mose for at være nogle af de bedst bevarede i hele verden.

Den måske bedst bevarede boplads blev undersøgt i 1940'erne i det store tørveskær, der ligger umiddelbart nord for glasværket. Fra denne udgravning har vi bl.a. verdens ældste bevarede buer samt pile, der har forskellige udformninger, alt efter hvilke dyr de skulle nedlægge.

Men siden 1940'erne har der ikke været foretaget mange udgravninger i moseaflejringerne, og de gamle udgravninger er af en sådan kvalitet, at det er vanskeligt at tolke dem ordentligt i dag. Derfor har museet de seneste to år holdt feltskoler med arkæologistuderende fra Københavns universitet og Nationalmuseet, bl.a. så man kan afklare om bevaringsforholdene er de samme i dag, som de var i starten af forrige århundrede, inden mosen blev drænet.

Vi har været på flere lokaliteter i den store mose, og de fleste steder er konklusionen, at dræning har ødelagt bevaringsforholdene. Men i år skulle vi blandt andet undersøge bevaringsforholdene omkring de store tørveskær ved glasværket med bor. Og her var det overraskende resultat, at denne del af mosen stadig er meget velbevaret. Halvanden meter under moseoverfladen var der årtusindegamle grene og kviste, der så ud til at være helt friske.

Selvom vi ikke fandt egentlige bopladser fra stenalderen, så viste undersøgelsen at mulighederne for at finde dem, i høj grad er til stede. Så dem vil vi lede efter de kommende år.

I år undersøgte vi også en boplads, der ligger på nordsiden af mosen, omkring 1 kilometer fra Broksø Gods. Oldsager fra denne undersøgelse kan ses i udstillingen 'Oldtid uden grænser' i Helligåndshuset frem til slutningen af januar.

Foto: Museum Sydøstdanmark

En sølvperle langt hjemmefra?

v/ Jens Ulriksen

Ved Vester Egesborg har ligget en rig anløbsplads fra tiden mellem 500 og 1000 e. Kr. I et af de mere end 100 grubehuse, som er blevet udgravet på pladsen, dukkede et usædvanligt fund op.

Der var tale om en perle, der mest af alt har form som en rugbybold en miniature. Den er kun 25 mm lang og har en diameter på 14 mm. Der har været en øsken i hver ende, men kun den ene er intakt. Omkring midten er to rækker gennembrud af trekanter, hhv. retvinklede og ligebenede, der møder hinanden på spidsen. De mellemstående runderformede felter er ornamenterede

med tre cirkel-prikker i hver ved de ligebenede trekanter. Hertil kommer bundter af lodrette streger. Perleformen er en slavisk type, der kendes fra anden halvdel af 9. årh. til 11. årh. langs Østersøen fra Letland til Polen, men har også været almindelig i det østlige Centraleuropa, bl.a. i Tjekkiet.

De slaviske perler er almindeligvis ornamenteret med granulering i linjer og trekanter i stedet for gennembrud, og de er ikke forsynet med øskner i enderne. Om perlen fra Vester Egesborg er slavisk eller en hjemlig efterligning er vanskeligt at afgøre.

Helligkilden i Mogenstrup

v/ Mette Bruun

I juni måned i år blev Museum Sydøstdanmark kontaktet af Mogenstrup Kildelaug. Kildelaugets medlemmer påtænkte at udskifte det løvehoved, hvorfra vand fra Sct. Mogens kilde løber ud.

Kilden, der ligger ved Mogenstrup Kro, har formodentlig været viet til Sct. Magnus (Mogens), der blev myrdet i 1115 og siden helligkåret. Kilden blev siden op-søgt af syge og fattige, især omkring Sct. Hans, fordi vandet blev regnet for at være helbredende.

Museet undersøgte, om der forelå en fredning af løvehovedet. Da det ikke var tilfældet, er det gamle løvehoved nu udskiftet med et mere "løvelignende" hoved. Det gamle løvehoved i beton er indgået i Museum Sydøstdanmarks samlinger som dokumentation.

Mogenstrup Kilde 2005

Mogenstrup Kilde 2015
Foto: Birgitte Fløe Jensen

Kalenderblad

Oktober – 31. marts 2016	Udstillingen: Oldtid uden grænser Helligåndshuset
29. oktober kl. 16.30	Jesper Holst Schmidt: Om Kähler Design Kunstforeningen
3. november	Designer Signe Steffensen Boderne
9. november kl. 19.30	Museumsinspektør Jens Ulriksen: Anløbspladsen ved Vester Egesborg Skt. Peders Sognegård
November (dato ikke fastlagt)	Fyraftensomvisning i Oldtid uden grænser med Kristoffer Buck Pedersen Helligåndshuset
1. december	Designer Jens Thirslund Boderne
5. december	Julemarked Museumshaven
2. januar 2016	Designer Niels Kähler Boderne
2. februar 2016	Designer Karl Hansen-Reistrup Boderne

Ret til ændringer forbeholdes
Følg med på foreningens hjemmeside
www.naestved-museumsforening.dk

NYT FRA NÆSTVED MUSEUM

Næstved Museum er nu en afdeling af Museum Sydøstdanmark

Bladet orienterer om aktiviteter på Næstved Museum og i

Næstved Museumsforening.

Bladet udkommer to gange om året.

Bladet udsendes til medlemmerne af Næstved Museumsforening og til skoler, børnehaver m.m.

Bladet lægges desuden på museets hjemmeside.

NYT FRA NÆSTVED MUSEUM

Udgiver Næstved Museumsforening
Ringstedgade 4^B, 4700 Næstved

Redaktion Ole Madsen (ansv.)

Foto/layout Jens Olsen

Oplag 650 + digital udgave

NÆSTVED MUSEUM

Kontor Sct. Peders Kirkeplads 14, 4700 Mæstved

Hjemmesider www.naestved-museumsforening.dk

www.naestved-museum.dk

www.museerne.dk

www.aabne-samlinger.dk

Udstillinger Helligåndshuset, Ringstedgade 4

Boderne, Sct. Peders Kirkeplads 8 - 12

